

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Рішення вченої ради Сумського державного університету з питання:
«Стан реалізації мовної політики університету та впровадження
основних заходів відповідної цільової програми, передусім в частині
забезпечення якості викладання іноземних мов»

Заслухавши доповідь першого проректора Карпуші В.Д. та виступи під час обговорення, вчена рада констатує, що розбудова конкурентоспроможного університету європейського рівня за стилем, за технологіями, за якістю наукових та освітніх послуг неможлива без активної міжнародної інтеграції закладу вищої освіти у світовий науково-освітній простір. Важливим чинником, який сприяє вирішенню цих завдань, є рівень володіння особами, що навчаються, науково-викладацьким, науковим складом та іншими співробітниками університету іноземними мовами. Саме з метою вирішення цих завдань у 2014 р. вченою радою університету була прийнята цільова комплексна програма «Мовна політика та її реалізація, у тому числі через підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами та співробітниками – один із чинників успішності університету в міжнародному науково-освітньому просторі» (далі - Цільова програма).

З моменту прийняття Цільової програми різні аспекти мовної політики в університеті неодноразово заслуховувались на засіданнях вченої ради. Питання щодо поширення міжнародної діяльності університету в цілому, зокрема діяльності з навчання іноземних студентів, розширення обсягів висвітлення діяльності університету в іншомовних виданнях та web-просторі, організації академічної мобільності осіб, що навчаються, та співробітників університету, заслуховувались на засіданнях з питань:

- «Стан та завдання щодо поширення міжнародної діяльності університету в цілому, зокрема діяльності з навчання іноземних студентів та з організації академічної мобільності осіб, що навчаються, та співробітників СумДУ» - 15.06.2017 р.;
- «Стан та перспективи розвитку видавничої діяльності, в тому числі щодо університетських видань наукового, науково-методичного та іншого спрямування» - 10.11.2016 р. та інших.

У прийнятих рішеннях приведені позитивні моменти з відповідних напрямків діяльності університету, ставляться системні завдання, що спрямовані на розвиток успішності університету у міжнародному освітньо-науковому просторі. Так, серед таких позитивних прикладів можна відмітити таке:

до 12-ти збільшилась кількість спеціальностей (освітніх програм) з наскрізною підготовкою студентів з англійською мовою навчання («Медицина», «Комп'ютерні науки», «Міжнародна економіка», «Зовнішньоекономічні відносини», «Міжнародний бізнес», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Бізнес-адміністрування», «Бізнес-аналітика», «Економіка підприємства», «Економіка доквілля і природних ресурсів», «Фінанси і кредит», «Фінанси і аудит підприємництва»);

- близько 180 викладачів немовних кафедр університету мають

сертифікати відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) або кваліфікаційні документи, пов'язані з використанням іноземної мови;

- започатковано англomовну програму з підготовки докторів філософії за спеціальністю «Економіка»;

- постійно зростає загальна кількість здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр» та «магістр», які беруть участь у програмах міжнародної академічної мобільності;

- до 37-ти збільшилась кількість іноземців, які у 2017 р. здійснювали викладацьку роботу у СумДУ;

- до 5-ти збільшилась кількість наукових журналів університету, які видаються англійською мовою, чотири журнали публікують у кожному номері не меншу 10 % статей англійською мовою, за період реалізації цільової комплексної програми майже у два рази зросла кількість статей англійською мовою від імені університету, які опубліковані у виданнях, що індексуються БД Scopus. На факультеті ЕлІТ та у ННІ ФЕМ ім. Олега Балацького щорічно проводяться англomовні наукові конференції. У 2018 році вперше започатковано проведення конференцій англійською мовою в медичному інституті та на факультеті ТеСЕТ.

У той же час існує необхідність збільшення обсягів академічної мобільності всіх категорій осіб університету, подальшого збільшення контингенту іноземних студентів, насамперед за рахунок розширення переліку спеціальностей (спеціалізацій (програм)) їх підготовки та зростання контингенту осіб, які навчаються за немедичними спеціальностями, збільшення кількості викладачів, які володіють іноземними мовами на рівні B2 і вище, необхідність підвищення якості інформаційно-рекламних матеріалів, англomовного веб-представництва, розміщення інформації про СумДУ на зовнішніх сайтах партнерів, освітніх порталах, сайтах програм та проектів.

Питання якості викладання іноземних мов для осіб, що навчаються, неодноразово заслуховувалось на раді із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університету, зокрема 16.11.2017 р. (питання - «Про стан та перспективи вдосконалення мовної підготовки здобувачів вищої освіти»). За результатами прийнятих рішень та відповідних рішень вченої ради щодо формування навчальних планів наразі в університеті сформовано комплексний підхід до іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти, який повинен забезпечити неперервність набуття відповідних компетентностей і включає в себе: вивчення іноземних мов в процесі викладання дисциплін кафедр іноземних мов (обов'язкових та вибіркових); розвиток мовленнєвих компетенцій студентів під час опанування ними англomовних курсів з фахових дисциплін; надання платних освітніх послуг, пов'язаних з вивченням та оцінюванням іноземних мов; залучення іноземних фахівців до викладання мовних дисциплін тощо. У рамках реалізації Цільової програми та відповідно до діючого порядку підготовки докторів філософії у навчальних планах аспірантури всіх спеціальностей передбачено цикл дисциплін загальним обсягом 15 кредитів ЄКТС («Англійська мова», «Англійська мова академічного спрямування», «Методика підготовки наукових праць») з набуттям мовних компетентностей.

Однак, результати проведеного опитування здобувачів вищої освіти щодо стану мовної підготовки виявили певні проблеми:

- переважний вхідний рівень володіння мовами студентів I курсу є A1 та A2, що не відповідає вимогам національного стандарту - B1 для випускника закладу середньої освіти;

- загальна кількість контактних годин, передбачених лише навчальними планами підготовки студентів всіх спеціальностей (крім спеціальності «Міжнародні економічні відносини») не відповідає нормам Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, що не дозволяє більшості студентів досягти рівня B2 для бакалаврів, та здобуття рівня C1 на магістерських програмах;

- не завжди ефективними та методологічно обґрунтованими є форми та методи роботи, які використовуються викладачами кафедр іноземних мов на заняттях та при організації самостійної роботи студентів, що суттєво знижує рівень мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення іноземних мов та негативно впливає на якість надбаних студентами знань та компетенцій.

Враховуючи викладене вище, вчена рада постановляє:

1. З урахуванням рішень вченої ради з питань: «Стан та завдання щодо поширення міжнародної діяльності університету в цілому, зокрема діяльності з навчання іноземних студентів та з організації академічної мобільності осіб, що навчаються та співробітників СумДУ» (протокол №11 від 15.06.2017 р.); «Стан та перспективи розвитку видавничої діяльності, в тому числі щодо університетських видань наукового, науково-методичного та іншого спрямування» (протокол № 05 від 10.11. 2016 р.), інших рішень вченої ради та рішень ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університету розробити проект нової редакції (версія 02) цільової комплексної програми «Мовна політика та її реалізація, у тому числі через підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами та співробітниками – один із чинників успішності університету в міжнародному науково-освітньому просторі».

Відповідальні: перший проректор Карпуша В.Д.

Термін виконання: жовтень 2018 р.

2. Розробити систему безперервного професійного розвитку викладачів кафедр іноземних мов (залучення до виконання міжнародних індивідуальних грантів, закордонних стажувань, отримання сертифікатів відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче C1), тощо), як складову цільової комплексної програми «Мовна політика та її реалізація, у тому числі через підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами та співробітниками – один із чинників успішності університету в міжнародному науково-освітньому просторі»

Відповідальні: декан ФПКВ Костюченко Н. М., завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС» Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК Литвиненко Г.І., завідувач кафедри германської філології Кобякова І.К.

Термін виконання: жовтень 2018 р.

3. Започаткувати практику проведення спільних заходів кафедр іноземних

мов з питань підвищення професійної кваліфікації викладачів (методичних семінарів, майстер-класів, тренінгів, конференцій тощо).

*Відповідальні: завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС»
Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК
Литвиненко Г.І.*

Термін: постійно.

4. Завідувачам кафедр забезпечити більш ефективне використання наукового та методичного потенціалу викладачів, які вільно володіють іноземними мовами, для формування англomовного середовища, навичок роботи з англomовною літературою, а також підвищення рівня мотивації студентів до вивчення іноземних мов через розширення практики викладання фахово-орієнтованих дисциплін, виконання різних видів самостійної роботи студентів іноземними мовами, захистів атестаційних робіт (не менше 10 % від загальної кількості студентів відповідної спеціальності та курсу) іноземними мовами.

Термін: постійно.

5. Рекомендувати радам із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти інститутів (факультетів) спільно з експертними радами роботодавців і кафедрами іноземних мов розглянути питання щодо стану володіння та викладання іноземних мов у інституті (на факультеті), у тому числі розглянути питання формування навчальних планів на 2019/2020 н.р. в частині щодо можливостей збільшення кількості кредитів та кількості контактних годин, відведених на вивчення іноземних мов.

Термін: листопад 2018 р..

6. Розробити ефективну модель залучення студентів до позанавчальних заходів з використанням іноземних мов, підвищення мотивації студентів до поглибленого вивчення іноземних мов, у тому числі шляхом перегляду концепції роботи навчальних центрів мовних кафедр, які надають додаткові платні освітні послуги з вивчення та оцінювання іноземних мов, розширення послуг цих центрів для осіб, які не є студентами або співробітниками СумДУ.

*Відповідальні: завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС»
Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК
Литвиненко Г.І., завідувач кафедри германської філології
Кобякова І.К.*

Термін: вересень 2018 р.

7. Організувати та провести круглий стіл щодо забезпечення відповідності системи іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти СумДУ стандартам «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання».

*Відповідальні: завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС»
Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК
Литвиненко Г.І.*

Термін: червень 2018 р.

8. Поширити практику започаткування англomовних програм підготовки докторів філософії за спеціальностями технічного, природничого, медичного та юридичного спрямування.

Відповідальні: директори інститутів, декани факультетів.

Термін: 31 грудня 2019 року.

9. Розробити та впровадити протягом 2018-2019 н.р. в якості пілотного проекту педагогічний експеримент на базі одного з інститутів (факультетів), що передбачає механізм формування груп студентів для вивчення іноземних мов не в межах контингенту студентів академічної групи, а формування груп за вхідним рівнем володіння іноземною мовою в межах контингенту студентів всього курсу факультету (інституту). Для студентів, які вже мають сертифікат володіння мовою B2, передбачити формування загальноуніверситетських груп. У випадках, якщо кількість студентів є недостатньою для формування групи, передбачити їх переведення на індивідуальний графік вивчення іноземних мов або можливість складання такими студентами підсумкових заходів оцінювання рівня знань з іноземних мов.

Відповідальні: перший проректор Карпуша В.Д., директори інститутів (декани факультетів), завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС» Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК Литвиненко Г.І., начальник НВ Руденко О.Б.

10.3 метою забезпечення ефективної синергетичної взаємодії професорсько-викладацького складу кафедри іноземних мов ННІБТ «УАБС» та кафедри іноземних мов факультету ІФСК та напрацювання консолідованого підходу до системи навчання/вивчення та оцінювання іноземних мов в університеті створити спільні робочі групи кафедр з розробки методологічно уніфікованих Робочих програм навчальних дисциплін, матеріалів поточного та підсумкового оцінювання, методичних матеріалів для забезпечення аудиторної та самостійної роботи студентів.

Відповідальні: завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС»

*Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК
Литвиненко Г.І.*

Термін: червень 2018 р.

11. Організаційно-методичному управлінню провести аналіз та надати пропозиції щодо вжиття заходів для забезпечення відповідності ліцензійним вимогам кадрового забезпечення освітніх програм з англійською мовою викладання (наявність у членів проектних груп та у викладачів, які забезпечують навчальний процес за такими програмами, сертифікатів відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) або кваліфікаційних документів, пов'язаних з використанням іноземної мови).

Термін: червень 2018 р.

12. Протягом 2018 року в усіх корпусах університету та гуртожитках забезпечити двомовність (українська та англійська мови) внутрішніх вказівників та табличок на фасадах корпусів, дверях аудиторій, кабінетів, тощо.

Відповідальні: проректор з адміністративно-господарської роботи Положій А.М., директор студмістечка Вернидуб О.М., завідувач кафедри іноземних мов ННІ БТ «УАБС» Гнаповська Л.В., завідувач кафедри іноземних мов факультету ІФСК Литвиненко Г.І.

Схвалено вченою радою СумДУ.

Протокол № 07 від 12 квітня 2018р.

Голова вченої ради

А.В. Васильєв

Секретар

А.І. Рубан